

Fontys Sporthogeschool

Sinds we wisten dat het Finse onderwijsstelsel internationaal door velen wordt gezien als het beste stelsel ter wereld, wilden wij een bezoek brengen aan de onderwijsinstellingen om te zien wat hun 'geheim' was. In februari 2014 hebben wij met collega's van Fontys Sporthogeschool (FSH) een internationaliseringstrip gemaakt naar Finland. Het doel van deze reis was om te leren van het kwalitatief goede onderwijsaanbod in Finland. Dit is ons verslag.

Door: Dennis Witsiers en Liesbeth Jans

Gedurende onze reis door Finland zijn de volgende onderdelen aan bod gekomen: een algemene inleiding over het onderwijsstelsel in Helsinki, een bezoek aan opleidingsinstellingen voor sport en management en docenten LO in Vierumäki en Jyväskylä en een bezoek aan Oulu om inzichten te krijgen in algemene, vernieuwende didactische werkvormen voor het onderwijs.

Onderwijsstelsel

We starten in Helsinki, waar we naast veel cultuur en de schoonheden van deze stad, ook kennismaken met Hannu Penttinen en Lea Väyrynen, beiden lid van het bestuur van LIITO ('de Finse KVLO'). Zij hebben ons inzichten gegeven in de structuur van het onderwijsstelsel en -aanbod in Finland, dat zich met name typeert door een vast curriculum dat door de overheid wordt opgelegd. Onderwijsinspectie is dan ook niet nodig, want het volgen van dit curriculum waarborgt hun niveau. In Finland gaat het om het overbrengen van kennis, het aanleren van vaardigheden en leren 'leren'. En niet leren om te slagen voor de toetsen. Volgens Sahlberg (2011) is er nog een aantal uitgangspunten ter verbetering van het leren van alle leerlingen zoals het versterken van de professionaliteit van en het vertrouwen in docenten. Zij bepalen, als professionals, hoe er geleerd moet worden. Het Finse onderwijsstelsel stimuleert het op maat leren en lesgeven, heeft de focus op creatief leren en het nemen van risico's wordt aangemoedigd. Het onderwijsstelsel is gericht op innovatie. En controle is vervangen door gedeelde verantwoordelijkheid en vertrouwen. De kwaliteit van docenten is heel hoog, zowel didactisch, pedagogisch als inhoudelijk. In het hele Finse onderwijsstelsel zijn leerkrachten universitair opgeleid. En op de universiteit wordt alleen

lesgegeven door gepromoveerde docenten. Het beroep van docent heeft een hoog aanzien en slechts een klein deel van de kandidaten wordt op grond van selectie daadwerkelijk toegelaten tot de opleidingen. De verplichte schoolleeftijd ligt op zeven jaar, maar de meeste kinderen gaan vanaf zes jaar naar de 'Pre-school'.

LO-onderwijs

Er is in Finland slechts één instituut waar een masteropleiding tot docent LO gevolgd kan worden: de University of Jyväskylä, Faculty of Sport and Health Sciences. Elk jaar zijn er ongeveer 1800 aanmeldingen voor deze opleiding, waarvan slechts 60 studenten geselecteerd worden voor het eerste jaar. Dat is 3%! De opleiding komt in grote lijnen overeen met onze opleiding op FSH, met dat verschil dat deze opleiding meer mastergericht is. Dit uit zich in meer theorie en onderzoek en er is binnen de opleiding meer aandacht voor het gezondheidsaspect van bewegen. Finland kent net als Nederland ook Universities of Applied Sciences, zoals Haaga Helia, met een campus in Vierumäki, gericht op sport en management. Deze opleiding ligt qua niveau tussen ons mbo en hbo in. Deze opleiding werkt vooral vanuit de didactische werkwijze 'Learning by doing', waarbij opdrachten voor studenten ook uitgevoerd moeten worden in de praktijk. De docent is daarbij ondersteuner van het leerproces. Het onderwijs is studentgecentreerd, waarbij de opdracht centraal staat. Een voorbeeld kwam van het Finse LIKES-project (Schools on the Move). Dit is een nationaal programma met als doel een toename in fysieke activiteit gedurende de schooldag door een beweegcultuur te creëren op basisscholen en de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs (Middle Schools). Scholen kunnen (met hulp van lokale projectmedewerkers) een subsidieaanvraag indienen, voor activi-

goes Finland

FOTOS: DENNIS WITSIERS

teiten zoals evenementen, actief transport naar school, actieve pauzes en gymlessen. Studenten van Haaga Helia en Universiteit van Jyväskylä kregen opdrachten om deze activiteiten voor scholen te ontwikkelen en te implementeren. Basisschool Kilpisen Koulu had recentelijk een prijs gewonnen voor hun 'Schools on the move' activiteiten. Leerlingen op deze school waren actief betrokken bij het bedenken en aanpassen van de beweegmogelijkheden. Daarnaast kwam de autonomie van de school duidelijk tot uiting in het eerste lesuur. Een extra lesuur vóór de echte schooltijd, waarin sommige kinderen remediërende lessen kregen aangeboden en andere kinderen vrijwillig kozen voor een extra uur LO, muziek e.d.

Maar ook wij hebben op zowel Haaga Helia als de Universiteit van Jyväskylä laten zien hoe wij ons onderwijs blijven(d) vernieuwen door onder andere een praktijkworkshop 'Dans en acrogym'. Hierin lag de nadruk op intensiteit, zelfstandigheid en bewegen op je eigen niveau in een sociaal veilige setting. Deze workshop werd verzorgd door onze collega's Florieke Mulders en Harm vd Bergh en werd erg enthousiast ontvangen door zowel de participerende studenten als docenten.

Didactische werkvormen

Na ons bezoek aan de Universiteit van Jyväskylä zijn we doorgereisd naar Oulu. De University of Applied Science of Oulu is een partner universiteit van Fontys en enorm vooruitstrevend als het gaat om het ontwikkelen en implementeren van nieuwe didactische werkvormen. Door de infrastructuur van Finland worden zij ook gedwongen creatief met onderwijs om te gaan. Zij maken veel gebruik van 'distance learning', waarbij de student via bijvoorbeeld Adobe Connect colleges

kan volgen, informatie kan vinden en via blogs kan communiceren met medestudenten en docenten. Dit impliceert ook dat studenten, en dus de aankomende collega-docent, nieuwe vaardigheden (21st century skills) nodig hebben, zoals samenwerken, creativiteit, ICT-vaardigheden, communiceren, vergroten van probleemoplossend vermogen, kritisch denken, gebruik van social media en culturele vaardigheden. Maar ook een betrokken, ondernemende en nieuwsgierige houding zijn zeer wenselijk.

In Oulu hebben we van drie verschillende projecten presentaties gehad, die aansluiten bij deze 21st century skills, te weten:

- 1 iVet (initial vocational education and training), waarbij studenten studeren op afstand
- 2 VALE-project, waarbij er een inspirerende leeromgeving voor studenten wordt gecreëerd en zij een narratieve methode van leren aangeboden krijgen voor FILL (Fun In Lifelong Learning) en
- 3 Ubiko-project: een basisschool, zo ingericht middels geluiddempende vloeren en plafond, makkelijk verrijdbare tafels en kasten en flexibele wanden, dat leerlingen worden uitgedaagd om veel aan zelfregulatie te doen wat betreft de plek waar en met wie ze willen werken.

De reis naar Finland was hiermee een inspirerende reis en heeft ons weer nieuwe impulsen gegeven om ons (LO-)onderwijs te blijven ontwikkelen, zodat we onze aankomende docenten LO blijven opleiden voor de toekomst! ◀

Bronnen:

Sahlberg, P. (2011). *Finnish lessons. What Can the World Learn from Educational Change in Finland?* Teachers College Press

Contact:

d.witsiers@fontys.nl en l.jans@fontys.nl